

Càtedra d'estudis medievals del Comtat d'Urgell

XIV Curs d'estiu
Reunió científica internacional

• IDENTITATS •

Balaguer 1, 2 i 3
de juliol de 2009

○ ————— Crèdits acadèmics

El seguiment del XIV Curs d'estiu Comtat d'Urgell, *Identitats*, és reconegut amb dos crèdits i mig per la Universitat de Lleida, la Universitat de Barcelona i l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Lleida.

Identitats

L'ésser humà cerca, des del naixement, una identitat, en què trobarà la seguretat del marc considerat propi, a l'empara d'un llinatge, d'una definició personal i del suport d'un grup, sigui de caire social, religiós, lingüístic o nacional. L'evolució medieval, en aquest sentit, ha generat unes estructures sòlidament assentades que en molts casos han constituït un veritable llegat secular. Precisament per això, el mateix espai medieval ha estat objecte de projeccions que hi han imaginat les bases justificatives de pretensions ideològiques sorgides molt posteriorment. Per tot plegat, convé ara reflexionar sobre les identitats a l'edat mitjana, en tot el seu ventall, coneixent i discernint el que foren i el que s'ha imaginat que foren.

Identidades

El ser humano busca, desde su nacimiento, una identidad, con el objetivo de hallar una seguridad en el ambiente que le es propio, bajo la protección de un linaje, una definición personal y el apoyo de un grupo, sea de carácter social, religioso, lingüístico o nacional. La evolución medieval en este sentido ha gestado unas estructuras sólidamente establecidas que en muchos casos han constituido un verdadero legado secular. Precisamente por ello, el mismo espacio medieval ha sido objeto de proyecciones que han construido las bases justificativas de pretensiones ideológicas aparecidas mucho tiempo después. En definitiva, es necesario reflexionar sobre las identidades en la edad media, en todos sus aspectos, y conocer y discernir lo que fueron y lo que se ha imaginado que fueron.

Identités

L'être humain cherche, dès sa naissance, une identité, dans laquelle il trouvera la sécurité du cadre considéré comme lui étant propre, sous la protection d'un lignage, d'une définition personnelle et du soutien d'un groupe, soit d'aspect social, religieux, linguistique ou national. L'évolution médiévale dans ce sens a généré des structures solidement établies qui dans nombre de cas ont constitué un véritable héritage séculaire. C'est précisément pour cela que l'espace médiéval même a fait l'objet de projections qui y a imaginé les bases justificatives de prétentions idéologiques surgies beaucoup plus tard. C'est pour tout cela qu'il convient à présent de réfléchir sur les identités au Moyen Âge, dans tout leur éventail, connaissant et discernant ce qu'elles furent et ce qu'on a imaginé qu'elles seraient.

Identities

From birth, human beings seek an identity in which they will find the safety of what they consider their own setting, under the wing of a lineage, a personal definition and the support of a group, whether social, religious, linguistic or national. In this sense, the medieval evolution generated solidly based structures that, in many cases, were a real secular legacy. That is precisely why the same medieval area has been the subject of projections that invented justifications for ideological claims that arose much later. Given all this, it is worth reflecting on the range of identities in the Middle Ages, to know and discern what these were and what they were imagined to be.

Identità

Sin dalla nascita l'essere umano cerca un'identità, nella quale troverà la sicurezza di un ambiente considerato come proprio, con la protezione di un lignaggio, una definizione personale e il supporto di un gruppo, sia di tipo sociale, religioso, linguistico o nazionale. In questo senso l'evoluzione medievale ha generato delle strutture fondate in modo solido, che in molti casi hanno costituito una vera e propria eredità secolare. Proprio per questo motivo, le basi giustificative di pretese ideologiche nate molto tempo dopo sono state proiettate nello stesso spazio medievale. Per tutto ciò, adesso è il caso di riflettere sulle identità nel Medioevo, in tutte le loro varianti, conoscendole e facendo una distinzione tra ciò che furono realmente e ciò che si è immaginato a posteriori.

Dimecres 1 de juliol de 2009

Seu del Consell Comarcal de la Noguera (Balaguer)

9.00 h Lliurament de credencials als participants

9.30 h Acte d'inauguració

10.00 h **Primera sessió**

Presideix i modera: Dr. Salvador CLARAMUNT, catedràtic de la Universitat de Barcelona

Dr. Dick E. H. DE BOER, catedràtic a la Rijksuniversiteit Groningen.

Langues et identités dans l'Europe du bas Moyen Âge*

Dr. Higinio MARÍN, professor titular a la Universidad CEU - Cardenal Herrera (Elche)

La "invención" de la identidad personal del sujeto individual en Edad Media

Dr. Jean-Pierre BARRAQUÉ, catedràtic a la Université de Pau et des Pays de l'Adour.

Construire une identité béarnaise au Moyen Age et par le Moyen Age*

Dr. John TOLAN, catedràtic a la Université de Nantes
Identité et statut minoritaire dans les traditions légales: deux exemples (XIIè -XIIIè siècles)**

Debat

16.30 h **Segona sessió**

Presideix i modera: Dr. Antoni RIERA, catedràtic de la Universitat de Barcelona

Dr. Grado G. MERLO, catedràtic a la Università degli Studi di Milano

Fede cristiana e identità personale degli eretici medievali*

Dra. Danièle IANCU-AGOU, catedràtica a la Université de Montpellier

En Provence médiévale: identité juive, identité néophyte*

Dr. Gabriel MARTÍNEZ-GROS, catedràtic a la Université Paris VIII (Saint Denis)

Le discours de l'originalité andalouse*

Debat

*Conferències amb traducció simultània al català.

Programa

Dijous 2 de juliol de 2009

9.00 h Tercera sessió

Sortida en autocar davant la seu del Consell Comarcal de la Noguera.

Visita guiada pel Dr. Jesús BRUFAL, investigador postdoctoral a la Universit  degli Studi di Siena

Espais de frontera, confluència d'identitats

- Os de Balaguer
- Castell  de Farfanya
- Castell d'Algerri

Dinar de curs a Algerri

17.00 h Quarta sessió

Seu del Consell Comarcal de la Noguera

Presideix i modera: Dr. José Enrique RUIZ-DOM NEC, catedràtic a la Universitat Aut noma de Barcelona

Dr. Igor PHILIPPOV, catedràtic a la Lomonosov Moscow State University

Name and Identity in Medieval Europe. A Comparative Study*

Dr. Cosmin POPA-GORJANU, catedràtic a la Universitatea "1 Decembrie 1918", Alba Iulia

Transylvanian identities in the Middle Ages*

Dra. Karen ST BER, professora titular a la Aberystwyth University

Iglesia, tierra e identidad: Gales*

Debat

* Conferències amb traducció simultània al català.

Programa

Divendres 3 de juliol de 2008

Seu del Consell Comarcal de la Noguera (Balaguer)

9.00 h Cinquena sessió

Presideix i modera: Dra. Maria del Carmen GARCIA HERRERO, professora titular a la Universitat de Zaragoza

Dr. Giorgio CHITTOLINI, catedràtic de la Università degli Studi di Milano

Identità urbana

Dra. Paola VENTRONE, investigadora de la Università Cattolica di Milano

La costruzione dell'identità cittadina nell'Italia comunale tra XIII e XV secolo: feste, rituali, simboli

Dra. Ana Maria RODRIGUES, professora titular a la Universidade de Lisboa

La identidad de género en la Edad Media, una cuestión polémica

Dr. Fernando LÓPEZ ALSINA, catedràtic a la Universidade de Santiago de Compostela

Las expresiones de una identidad de Occidente: Santiago de Compostela

16.00 h Sisena sessió

Presideix i modera: Dr. Francisco Javier FACI, catedràtic a la Universitat Rovira i Virgili

Dr. Cyrile AILLET, professor titular a la Université Lyon II
El caso "mozárabe" en la Península Ibérica altomedieval: identidad y minoría.

Dr. Martín F. RÍOS, investigador del Instituto de Investigaciones Históricas de la Universidad Nacional Autónoma de México

La invención de la Reconquista: la historiografía catalana (siglo XVI-XIX)

Dr. Agustí COLOMINES, professor titular de la Universitat de Barcelona i director acadèmic de l'Àrea d'Estudis Nacionals i Identitaris de l'Institut Internacional de Postgrau de la Universitat Oberta de Catalunya

Simbolisme i cerimonial en la creació de les itdentitats contemporànies

Debat

20.00 h Sessió d'avaluació

BEQUES PER A ESTUDIANTS

S'ofereixen:

Beques d'assistència:

8 beques de 100 € per a estudiants de la Universitat de Lleida

6 beques de 200 € per a estudiants procedents d'altres universitats catalanes

6 beques de 300 € per a estudiants procedents d'altres universitats espanyoles

5 beques de 400 € per a estudiants procedents d'altres universitats europees

1 beca de 500 € per a estudiants d'altres universitats de la resta del món

Allotjament:

10 places gratuïtes a l'allotjament municipal de l'Ajuntament d'Algèri durant tots els dies de durada del XIV Curs d'estiu Comtat d'Urgell

Els aspirants a qualsevol de les anteriors ofertes han d'enviar un breu currículum **abans del 15 de maig a:**

Grup de Recerca Consolidat en
Estudis Medievals "Espai, Poder i Cultura"
Universitat de Lleida, Plaça Víctor Siurana 1
25003 Lleida
medieval@historia.udl.cat

Els estudiants seran classificats en funció de la corresponent avaluació de les sol·licituds i currículums. Les persones acceptades rebran la corresponent notificació a partir del 22 de maig.

En rebre l'acceptació l'estudiant ha de materialitzar la matrícula abans del 30 de maig. En cas de no fer-ho, l'ajut serà ofert a les persones immediatament següents en la taula de classificació. L'import serà atorgat als beneficiaris mitjançant transferència bancària.

BECAS PARA ESTUDIANTES

Se ofrece:

Becas de asistencia:

8 becas de 100€ para estudiantes de la Universitat de Lleida
6 becas de 200€ para estudiantes procedentes de otras universidades catalanas

6 becas de 300€ para estudiantes procedentes de otras universidades españolas

5 becas de 400€ para estudiantes procedentes de otras universidades europeas

1 beca de 500€ para estudiantes de otras universidades del resto del mundo

Alojamiento:

10 plazas gratuitas al alojamiento municipal del Ayuntamiento de Algèrri durante todos los días que dure el XIV Curso de Verano "Comtat d'Urgell"

Los aspirantes a cualquiera de las anteriores ofertas tienen que enviar un breve currículum vitae **antes del 15 de mayo a:**

Grup de Recerca Consolidat en Estudis Medievals "Espai, Poder i Cultura"

Universitat de Lleida

Plaça Víctor Siurana, 1

25003 Lleida

medieval@historia.udl.cat

Los estudiantes serán clasificados en función de la correspondiente evaluación de las solicitudes y currículum. Los aceptados recibirán la notificación a partir del 22 de mayo. Una vez recibida la aceptación el/la estudiante debe materializar la matrícula antes del 30 de mayo. En caso de no hacerlo, la ayuda será ofrecida a los inmediatamente siguientes en la tabla de clasificación. El importe de las becas será otorgado a los beneficiarios a través de transferencia bancaria.

GRANTS FOR STUDENTS

The following grants are offered:

8 grants of € 100 for students from the University of Lleida
6 grants of € 200 for students from other Catalan universities
6 grants of € 300 for students from other Spanish universities
5 grants of € 400 for students from other European universities
1 grant of € 500 for students from other universities from the rest of the world

Accommodation:

10 free places in Algerri Council municipal accommodation during all the days of the XIV Comtat d'Urgell Summer Course

Applicants for any of the above grants should send a brief curriculum vitae **before 15th May to:**

Grup de Recerca Consolidat en "Estudis Medievals Espai,
Poder i Cultura"
Universitat de Lleida
Plaça Víctor Siurana 1
25003 Lleida (Spain)
medieval@historia.udl.cat

The students will be classified in accordance with the corresponding evaluation of the applications and curricula. Those who are accepted will be notified from 22nd May.

After receiving the acceptance, the student must enrol before 30th May. If anyone fails to do so, the grant will immediately be offered to the next person on the lists. The money will be sent to the successful candidates by bank transfer.

BOURSES POUR ÉTUDIANTS

Nous offrons :

Des bourses d'assistance :

8 bourses de 100€ pour des étudiants de l'Université de Lleida
6 bourses de 200€ pour des étudiants provenant d'autres universités catalanes

6 bourses de 300€ pour des étudiants provenant d'autres universités espagnoles

5 bourses de 400€ pour des étudiants provenant d'autres universités européennes

1 bourse de 500€ pour des étudiants d'autres universités du reste du monde

L'hébergement :

10 places gratuites dans l'hébergement municipal de la Mairie d'Algerri pendant la durée du XIVe Cours d'Été Comté d'Urgell. Les aspirants à n'importe quelle des offres précédentes doivent envoyer un bref curriculum vitae **avant le 15 mai** à :

Grup de Recerca Consolidat en
"Estudis Medievals Espai, Poder i Cultura"
Universitat de Lleida
Plaça Víctor Siurana 1 - 25003 Lleida
medieval@historia.udl.cat

Les étudiants seront classés en fonction de l'évaluation des demandes et des curriculums. Les étudiants admis recevront la notification correspondante à partir du 22 mai.

Dès réception de l'admission l'étudiant/e devra s'inscrire avant le 30 mai, sinon la bourse sera accordée aux étudiants placés immédiatement après dans la table de classification. Le montant sera versé aux bénéficiaires par virement bancaire.

Butlleta d'inscripció

XIV Curs d'estiu Comtat d'Urgell

Identitats

1, 2 i 3 de juliol de 2009

NOM .....

COGNOMS .....

PROFESSIÓ .....

ADREÇA .....

POBLACIÓ .....

CP .....

TELÈFON .....

FAX .....

A/E .....

Import de la inscripció: 50 euros
(inclou el desplaçament i el dinar de curs)

L'import de la inscripció haurà de fer-se efectiva mitjançant transferència bancària a nom del Consell Comarcal de la Noguera

Núm. de compte: 2074 – 0080 – 38 – 2119154476
Caixa Terrassa

Retorneu la butlleta d'inscripció amb el justificant de l'ingrés bancari abans del 26 de juny de 2009 a:

ARXIU COMARCAL DE LA NOGUERA

Plaça dels Comtes d'Urgell, 6
25600 BALAGUER
A/e acnoguera.cultura@gencat.net
Fax 973 443 783

Seu del Curs:
Consell Comarcal de la Noguera
Carrer Àngel Guimerà, 28-30
25600 BALAGUER

Informació del Curs:
Arxiu Comarcal de la Noguera
Telèfon 973 443 056
www.ccnoguera.cat
www.medieval.udl.cat

Consell d'Honor

Hble. Sr. Joan Manuel Tresserres,
conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació
Excm. i Mgtc. Sr. Joan Viñas, rector de la Universitat de Lleida
Il·lm. Sr. Jaume Gilabert, president de la Diputació de Lleida
Il·lm. Sr. Vicent Font, president del Consell Comarcal de la Noguera
Excm. Sr. Miquel Aguilà, alcalde de Balaguer

Consell de Direcció

Flocel Sabaté,
catedràtic d'Història Medieval de la Universitat de Lleida
Maite Pedrol,
directora de l'Arxiu Comarcal de la Noguera

Consell de Secretaria i Gestió

Josep Baldillou, gerent del Consell Comarcal de la Noguera
Mario Gené, Arxiu Comarcal de la Noguera
Joan Bové, Institut Municipal Progrés i Cultura de Balaguer
Antoni Rodés, Consell Comarcal de la Noguera
Ferran Arnó, Universitat de Lleida
Jesús Brufal, Universitat de Lleida
Gemma Carnisé, Universitat de Lleida

Consell Científic

Dr. Salvador Claramunt, catedràtic de la Universitat de Barcelona
Dr. Francisco Javier Faci, catedràtic de la Universitat Rovira i Virgili
Sr. Joan Farré, historiador i arxiver
Dr. Antoni Riera, catedràtic de la Universitat de Barcelona
Dra. Milagros Rivera, catedràtica de la Universitat de Barcelona
Dr. José-Enrique Ruiz-Doménec, catedràtic de la
Universitat Autònoma de Barcelona

Consell Acadèmic

Els professors del Grup de Recerca Consolidat en Estudis Medievals
"Espai, Poder i Cultura":

Flocel Sabaté, Francisco Javier Faci, Josefina Planas,
Xavier Terrado, Amancio Isla, María del Carmen Lacarra,
Emma Liaño, Julian Acebrón, Maria Bonet, Joan J. Busqueta,
Francesc Fité, Isabel Grifoll, Núria Perpinyà, Josep Antoni Clua,
Màrius Bernadó.

Ho organitza:

CONSELL COMARCAL DE LA NOGUERA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
i Mitjans de Comunicació
Direcció General del Patrimoni Cultural
Així Comarcal de la Noguera

Universitat de Lleida

Departament d'Història
Vicerectorat de Recerca
i Innovació

Hi col·labora:

Ajuntament de Balaguer

Institut municipal
Progrés i Cultura

Ajuntament
d'Algerri

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCS

Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Societat Catalana d'Estudis Històrics
(Filial de l'Institut d'Estudis Catalans)

Ministerio
de Educación
y Ciencia

Generalitat de Catalunya
Departament d'Innovació,
Universitats i Empresa

Patrocinis:

caixaterrassa

FUNDACIÓ
Caixa Sabadell

"la Caixa"

CASTELL DEL REMEI

Disseny gràfic i maquetació: Dossier P&M
Dipòsit legal: L-587-2009